

ZAPISNIK
sa 47. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore,
održane 5. marta 2015. godine

Sjednica je počela u 12 sati.

Sjednicom je predsjedavao dr Halil Duković, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali sljedeći članovi/ce Odbora: Husnija Šabović, doc.dr Srđa Popović, prim. dr Izet Bralić, Ljerka Dragičević, Zoran Miljanić i dr Ljiljana Đurašković, zamjenica predsjednika Odbora.

Sjednici nijesu prisustvovali poslanici dr Radovan Asanović i Snežana Jonica.

Sjednici su, u skladu sa članom 67 stav 1 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali: Šučko Baković, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Zdenka Perović, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Leon Gjokaj, generalni direktor Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava.

Sjednici su, u skladu sa članom 67 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali: Slavica Rabrenović, generalna direktorica Direktorata za izvršenje krivičnih sankcija u Ministarstvu pravde, Miljan Perović, direktor Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, Vlada Šuković, konsultant u Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori i Milan Radović, koordinator Programa ljudskih prava u NVO "Građanska alijansa".

Sjednicu je na njihov zahtjev, a po odobrenju predsjednika Odbora, pratio Petar Đukanović, koordinator programa u NVO "Centar za građansko obrazovanje".

Sjednicu su pratili predstavnici medija.

Za sjednicu je utvrđen sljedeći

D N E V N I R E D:

- 1 GODIŠNJI IZVJEŠTAJ NACIONALNOG MEHANIZMA ZA PREVENCIJU TORTURE ZA 2013. GODINU, koji je Skupštini Crne Gore podnio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore;**
- 2 INFORMACIJA O ZASTUPLJENOSTI MANJINSKIH NARODA I DRUGIH MANJINSKIH NACIONALNIH ZAJEDNICA U DRŽAVNIM ORGANIMA I ORGANIMA DRŽAVNE UPRAVE, koju je Odboru za ljudska prava i slobode podnijelo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, shodno Zaključku sa sjednice Vlade Crne Gore, održane 29. januara 2015. godine, I**
- 3. TEKUĆA PITANJA.**

PRVA TAČKA- GODIŠNJI IZVJEŠTAJ NACIONALNOG MEHANIZMA ZA PREVENCIJU TORTURE ZA 2013. GODINU, koji je Skupštini Crne Gore podnio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je saopštio da je Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2013. godinu dostavljen prošle godine, ali zbog intezivnih aktivnosti Skupštine Crne Gore i Odbora za ljudska prava i slobode krajem godine i brojnih obaveza poslanika na plenumu i radnim tijelima nije bilo mogućnosti da se ranije razmotri. Takođe, saopštio je da je NVO "Građanska alijansa" svim članovima Odbora dostavila komentare i informacije u vezi sa Godišnjim izvještajem Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2013. godinu i Informacijom o zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnim organima i organima državne uprave. Podsjetio je da je krajem 2014. godine i direktor Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija svim članovima Odbora dostavio Informaciju o rekonstrukciji i adaptaciji Zatvora u Bijelom Polju.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore Šučko Baković je izrazio žaljenje što Godišnji izvještaj nije razmatran prošle godine navodeći da zaključci i preporuke sadržani u Izvještaju ne odgovaraju sadašnjem stanju.

Saopštio je da Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2013. godinu na detaljan način prikazuje stanje koje je utvrdio Nacionalni mehanizam za prevenciju torture. Podaci u Izvještaju se temelje na razgovorima sa Upravom Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija i organizacionih jedinica Uprave policije, obilasku svih prostorija, razgovoru sa zadržanim licima, pritvorenim licima, zatvorenicima i zaposlenim službenicima, kao i na uvidu u dokumentaciju i dostavljene podatke. Sve posjete su obavljene u skladu sa godišnjim planom rada Nacionalnog preventivnog mehanizma i dobrom praksom Evropskog komiteta za prevenciju torture, kao i nadležnošću koju Zaštitnik ima po Opcionom protokolu uz Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka i Zakonu o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Posjete su obavljene po sistemu "korak po korak", uz detaljne pripreme, a među članovima tima Nacionalnog preventivnog mehanizma postojala je podjela poslova. Zaštitnik je istakao da su se posjete zasnivale na principima: ne činiti štetu, postupati isključivo zakonito, poštovati upravu i osoblje ustanove, pridržavati se kućnog reda ustanove, poštovati interna pravila, učtivo se odnositi u svim kontaktima, postupati u skladu sa postavljenim ciljem posjete, uz poštovanje utvrđenih metoda rada, poštovati hijerarhiju i posebna zaduženja monitoring tima, izbjegavati pristrasnost, ukazivati na povjerljivost razgovora, ne stvarati nerealna očekivanja od sagovornika i postavljati jasna i precizna pitanja.

Naglasio je da je Nacionalni preventivni mehanizam partnerski mehanizam državnim institucijama i njegov cilj je prevencija torture, poštovanje i unapređenje ljudskih prava lica lišenih slobode, kao ranjive kategorije. Krajnji cilj je postizanje željenih standarda u ovoj oblasti na najbrži i najbezbolniji način.

Saopštio je da su obilascima obuhvaćene sve prostorije u kojima se nalaze ili mogu nalaziti lica lišena slobode, sagledani uslovi smještaja, zajedničke prostorije, radne prostorije, prostorije za rekreaciju, ambulante, toaleti, prostorije za porodične posjete, opšte posjete, prostorije za razgovor sa advokatom, poligoni za boravak i aktivnosti na otvorenom i drugi pomoćni objekti i prostorije. Naveo je da Godišnji izvještaj sadrži sagledano stanje u policijskim

prostorijama za zadržavanje, Zatvoru u Bijelom Polju, Zatvoru za kratke kazne u Podgorici i Kazneno-popravnim domu u Spužu. Izvještaj sadrži i stanje u Istražnom zatvoru u Podgorici i Specijalnoj bolnici za psihijatriju "Dobrota" u Kotoru, nakon realizovanih kontrolnih posjeta.

Zaštitnik je saopštio da su prilikom razgovora sa članovima NPM tima zadržana lica u policijskim prostorijama i pritvorena i osuđena lica koja borave u objektima ZIKS-a obavijestila da je odnos službenika prema njima korektan i profesionalan, što ukazuje na zaključak da u 2013. godini nije bio nijedan slučaj torture. Zaštitnik je pojasnio da je bio jedan slučaj sumnje na torturu koji je u Instituciji Zaštitnika završen u 2014. godini i nije utvrđeno da je u konkretnom slučaju bilo torture.

Tokom razgovora sa pritvorenim i osuđenim licima obaviješteni su da nijesu obezbijedjeni uslovi za zadovoljenje specifičnih potreba vjernika bez obzira na konfesiju, jer ne postoje posebne prostorije za ispovijedanje vjere i zadovoljenje vjerskih potreba.

Zaštitnik se osvrnuo i na preporuke koje je uputio nadležnim državnim organima u cilju rješavanja problema uočenih tokom posjeta u 2013. godini.

Sagledavajući stanje u prostorijama za zadržavanje i organizacionim jedinicama Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova i stepen poštovanja ljudskih prava u ovim prostorijama Nacionalni preventivni mehanizam je konstatovao da jedan broj prostorija za zadržavanje još uvijek ne ispunjava uslove koje preporučuje Evropski komitet za prevenciju torture, ali se registri lica lišenih slobode i zadržanih lica u organizacionim jedinicama Uprave policije uredno vode. Izrazio je žaljenje što sjednici Odbora ne prisustvuje predstavnik Ministarstva unutrašnjih poslova- Uprave policije.

Sagledavajući stanje poštovanja ljudskih prava u Zatvoru u Bijelom Polju Nacionalni preventivni mehanizam je utvrdio da je objekat u kojem je Istražni zatvor star i dotrajavao, pa ga je teško upodobiti zahtijevanim standardima. Dodao je da je 2013. godine u većem broju soba bilo primijetno prisustvo vlage i buđi, a zidovi su bili neokrečeni. Takođe, u Zatvoru ne postoji posebna prostorija za lica sa invaliditetom koja koriste invalidska kolica.

U Zatvoru za kratke kazne u Bijelom Polju Zaštitnik je konstatovao da u zatvorenom odjeljenju u većem broju soba ima vlage, buđi, zidovi su neokrečeni, kreveti i dušeci su dotrajali, a stanje u zajedničkom kupatilu je veoma loše.

Na osnovu obilaska Zatvora za kratke kazne u Podgorici u 2013. godini utvrđeno je sledeće stanje: evidentiran je veći broj kreveta u određenom broju soba, pa je neophodno upodobiti broj kreveta površini soba, shodno odredbama Pravilnika o uslovima koje moraju zadovoljavati prostorije u kojima se smještaju i koje koriste osuđena lica i standardima Evropskih zatvorskih pravila; ne postoji posebna namijenjena prostorija za osobe sa invaliditetom koja koriste invalidska kolica, a u oblasti zdravstvene zaštite neophodno je obezbijediti stalno prisustvo ljekara.

Sagledavajući stanje u Kazneno-popravnim domu u Spužu Nacionalni preventivni mehanizam je konstatovao nedostatak prostorija i prenaseljenost, što je posebno izraženo u Paviljonu „A“, a evidentirano je i u paviljonima „B“, „F“ i glavnom objektu poluotvorenog odjeljenja, iako uprava preduzima mjere za ublažavanje prenaseljenosti. Nacionalni preventivni mehanizam je ukazao na neadekvatne uslove u prostorijama za bračne posjete. Materijalni uslovi u dijelu Zavoda nijesu još uvijek usklađeni sa standardima i nedovoljan je broj zaposlenih službenika što se nepovoljno održava na proces rada i ukupne uslove.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je zaključio da nedostatak prostora i prenaseljenost još uvijek zabrinjavaju i potrebno ih je riješiti. Smatra da je određene probleme moguće lakše i brže rješavati boljom organizacijom.

Zaštitnik je istakao da su mnogi nedostaci evidentirani u Godišnjem izvještaju za 2013. godinu tokom 2014. godine potpuno ili djelimično otklonjeni ili se sada radi na tome.

Zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Zdenka Perović je predstavila stepen realizacije preporuka sadržanih u Godišnjem izvještaju Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2013. godinu.

Saopštila je da nijedna preporuka koja se odnosi na policijske prostorije za zadržavanje lica lišenih slobode još uvijek nije u potpunosti ispoštovana. Podsjetila je da su Upravi policije-Ministarstvu unutrašnjih poslova upućene sledeće preporuke:

- da se Pravilnik o uslovima koje moraju da ispunjavaju prostorije za zadržavanje lica lišenih slobode („Sl.list Crne Gore”, broj 52/2012) upodobi sa standardima CPT-a;

- u CB Bar, Pljevlja i OB Kotor, Plav, Tivat, Ulcinj i Žabljak prostorije za zadržavanje lica lišenih slobode upodobu standardima CPT-a u pogledu površine i dimenzija;

- u CB Berane i Herceg Novi, OB Danilovgrad, Kotor, Ulcinj, Plav i Žabljak u prostorijama za zadržavanje obezbijedi prirodno osvetljenje;

- u CB Berane u prostorijama za zadržavanje ugrade česme za vodu za piće sa umivaonikom;

- u CB Nikšić, OB Kotor i Ulcinj obezbijedi zaključavanje električnih ormara;

- u CB Podgorica, Berane, Herceg Novi i Nikšić, OB Žabljak, Ulcinj, Plav i Rožaje obezbijedi potpuna pokrivenost nepokrivenih prostora video nadzorom - prilaz prostorijama za dežurstvo, hodnici, stepeništa i drugo;

- u CB Berane obezbijedi vještačko osvetljenje hodnika koji vodi do prostorija za zadržavanje;

- u OB Ulcinj i Plav obezbijedi redovno održavanje higijene u sanitarnim čvorovima, i

- u CB Berane okreči prostorije za zadržavanje.

U međuvremenu u Centru bezbjednosti Nikšić i Odjeljenju bezbjednosti Kotor obezbijedeno je zaključavanje električnih ormara. Prokomentarisala je podatak sadržan u Izvještaju za 2013. godinu u kojem se navodi da u Odjeljenju bezbjednosti Danilovgrad treba obezbijediti prirodno osvetljenje i podsjetila da je u Izvještaju iz 2011. godine postojao podatak da u Odjeljenju bezbjednosti u Danilovgradu postoji dnevno svjetlo koje omogućava normalno čitanje. Navela je da nije u pitanju greška u izvještajima, već da je u periodu od 2011. do 2013. godine veliki prozor koji je postojao zazidan čime je smanjen prodor dnevne svjetlosti.

U vezi sa Istražnim zatvorom u Bijelom Polju Zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore je podsjetila da je Nacionalni preventivni mehanizam Ministarstvu pravde i Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija uputio preporuke da se:

- disciplinske prostorije upodobu standardima koje predviđa Pravilnik o bližem načinu izvršenja pritvora i Evropska zatvorska pravila;

- u sobama zamijeni dotrajali namještaj i obezbijedi nedostajući, kao i potrebne količine duška;

- obezbijede smještajni uslovi za pritvorenike sa invaliditetom koji koriste invalidska kolica (sanitarni čvor i drugo);

- obezbijedi adekvatno prirodno i vještačko osvetljenje u sobama;

- obezbijedi adekvatna ventilacija soba i sanitarnih prostorija;

- obezbijede uslovi za redovno pranje i sušenje veša;

- obezbijede higijenski paketi shodno Pravilniku o bližem načinu izvršenja pritvora za sve pritvorenike koji za to imaju potrebe;

- obezbijede posebne prostorije za ispovijedanje vjere i zadovoljavanje vjerskih potreba;

- obezbijede posebne prostorije za smještaj maloljetnika;
- neiskorišćene prostorije upodobe namjeni i
- toaleti u spavaonama fizički odvoje.

Saopštila je da posjeduju informaciju da je u međuvremenu zamijenjen dotrajali namještaj u sobama i obezbijedene potrebne količine dušeka, kao i higijenski paketi shodno Pravilniku o bližem načinu izvršenja pritvora.

U cilju poboljšanja stanja u Zatvoru za kratke kazne u Bijelom Polju, Ministarstvu pravde i Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija upućene su preporuke da se:

- u zatvorenom odjeljenju u sobama upodobi broj kreveta prema površini, shodno odredbama Pravilnika o uslovima koje moraju zadovoljavati prostorije u kojima se smještaju i koje koriste osuđena lica i standardima Evropskih zatvorskih pravila;
- u zatvorenom odjeljenju u sobama obezbijedi neophodan namještaj, kao i potrebne količine dušeka, jastuka i odgovarajući broj utičnica;
- postojeći broski pod u skupnoj sobi u zatvorenom odjeljenju zamijeni;
- u zatvorenom odjeljenju rekonstruiše kupatilo;
- obezbijede smještajni uslovi za osuđena lica sa invaliditetom koja koriste invalidska kolica (sanitarni čvor i drugo);
- u svim sobama zatvorenog odjeljenja obezbijede adekvatni higijenski uslovi (izolacija od vode i vlage);
- u zatvorenom odjeljenju obezbijedi voda za piće u prostorijama u kojima borave osuđena lica i
- obezbijede uslovi za redovno pranje i sušenje veša.

Saopštila je da je u međuvremenu pet preporuka realizovano i to: obezbijeđen je neophodan namještaj u zatvorenom odjeljenju u sobama, kao i potrebne količine dušeka, jastuka i odgovarajući broj utičnica, broski pod u skupnoj sobi u zatvorenom odjeljenju je zamijenjen, rekonstruisano je kupatilo u zatvorenom odjeljenju, obezbijedeni su smještajni uslovi za osuđena lica sa invaliditetom koja koriste invalidska kolica i u svim sobama zatvorenog odjeljenja obezbijedeni su adekvatni higijenski uslovi. Jedna preporuka je djelimično ispoštovana, jer je u zatvorenom odjeljenju obezbijeđena voda za piće u dvijema sobama.

Zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Zdenka Perović je podsjetila na preporuke koje je Nacionalni preventivni mehanizam uputio Ministarstvu pravde i Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, a u vezi sa stanjem u Zatvoru za kratke kazne u Podgorici. Zaštitnik je preporučio da se:

- u sobama upodobi broj kreveta prema površini, shodno odredbama Pravilnika o uslovima koje moraju zadovoljavati prostorije u kojima se smještaju i koje koriste osuđena lica i standardima Evropskih zatvorskih pravila;
- obezbijede uslovi za redovno pranje i sušenje veša;
- obezbijede posebne prostorije za zadovoljavanje vjerskih potreba osuđenih lica;
- obezbijedi potreban broj izvršilaca u službi obezbjeđenja i službi za tretman, shodno utvrđenoj sistematizaciji;
- obezbijedi dovoljan broj ljekara i
- obezbijede adekvatni uslovi za lica sa invaliditetom koja koriste invalidska kolica (soba, sanitarni čvor, kupatilo i drugo).

Upoznala je članove Odbora da su od šest navedenih preporuka, dvije već realizovane i to: u sobama je upodobljen broj kreveta prema površini, shodno odredbama Pravilnika o uslovima koje moraju zadovoljavati prostorije u kojima se smještaju i koje koriste osuđena lica i

standardima Evropskih zatvorskih pravila i obezbijeđeni su adekvatni uslovi za lica sa invaliditetom koja koriste invalidska kolica.

Polazeći od konstatovanog stanja u Kazneno popravnom domu u Spužu Zaštitnik kao NPM je preporučio Ministarstvu pravde i Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija da se:

- u sobama upodobi broj kreveta prema površini, shodno odredbama Pravilnika o uslovima koje moraju zadovoljavati prostorije u kojima se smještaju i koje koriste osuđena lica i standardima Evropskih zatvorskih pravila;

- obezbijede posebne prostorije za vjerske obrede;

- adaptiraju i adekvatno opreme prostorije za bračne posjete;

- obezbijedi potreban broj izvršilaca zdravstvene službe shodno utvrđenoj sistematizaciji;

- obezbijedi potreban broj izvršilaca u službi obezbjeđenja shodno utvrđenoj sistematizaciji;

- poveća broj realizatora tretmana u sektoru za tretman i resocijalizaciju osuđenih lica, u skladu sa aktom o sistematizaciji;

- uvede smjenski rad ljekara;

- da se obezbijedi centralizacija i elektronsko vođenje zdravstvenih kartona za sva osuđena lica;

- obezbijedi centralno grijanje u paviljonu "A";

- obezbijedi adekvatna ventilacija sanitarnih čvorova u paviljonu "D";

- obezbijedi adekvatna ventilacija u samicama za izvršenje disciplinskih mjera i

- postave nadstrešnice za zaštitu od sunca i atmosferskih padavina u ženskom odjeljenju, paviljonu "C" i disciplinskom odjeljenju.

U međuvremenu postavljene su nadstrešnice u ženskom i disciplinskom odjeljenju. Takođe, od tri prostorije za bračne posjete adaptirana je i adekvatno opremljena jedna, a u toku je adaptacija preostale dvije. Djelimično su realizovane preporuke koje su se odnosile na potrebu obezbjeđivanja potrebnog broja izvršilaca zdravstvene službe, kao i obezbjeđivanje potrebnog broja izvršilaca u službi obezbjeđenja i povećanje broja realizatora tretmana u sektoru za tretman i resocijalizaciju osuđenih lica, u skladu sa aktom o sistematizaciji.

Zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore je saopštila da je kontrolnom posjetom Istražnom zatvoru u Podgorici utvrđeno da je ispoštovano 18 preporuka, dvije djelimično, a 11 nije. U međuvremenu su u svim sobama i samicama obezbijeđeni adekvatni higijenski uslovi za zdrav život, uvedena je dnevna evidencija medicinske terapije, kao i posebna evidencija zakazanih specijalističkih pregleda u KBC-u koja sadrži podatke o realizaciji, okolnostima i razlozima za eventualno odlaganje. Takođe, realizovana je preporuka da se svim pritvorenicima, prilikom prijema u Istražni zatvor uruči primjerak Kućnog reda na jeziku koji razumiju.

Zamjenica Zaštitnika je podsjetila da su Ministarstvu zdravlja, Ministarstvu pravde i Specijalnoj bolnici za psihijatriju "Dobrota" u Kotoru upućene dvije preporuke koje je veoma teško ispoštovati, a odnosile su se na procjenu opravdanosti prekomjerno dugog boravka pacijenata na socio-rehabilitacionom odjeljenju i na izmještanje sudskog odjeljenja. Istakla je da ove dvije preporuke nijesu realizovane.

U raspravi su učestvovali: direktor Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija Miljan Perović, koordinator Programa ljudskih prava u NVO "Građanska alijansa" Milan Radović, generalna direktorica Direktorata za izvršenje krivičnih sankcija u Ministarstvu pravde Slavica Rabrenović, poslanici: Zoran Miljanić, prim. dr Izet Bralić, doc. dr Srđa Popović, dr Ljiljana Đurašković,

Husnija Šabović, Ljerka Dragičević, dr Halil Duković i Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore Šučko Baković.

Direktor Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija Miljan Perović je izrazio zadovoljstvo što su Institucija Ombudsmana i civilni sektor konstatovali da u 2013. i 2014. godini u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija nije bilo slučajeva torture. Urađeno je mnogo na poboljšanju stanja, jer su Ministarstvo pravde i Zavod za izvršenje krivičnih sankcija, uvažavajući preporuke Ombudsmana, Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja ili nečovječnog postupanja ili kažnjavanja i nevladinog sektora, Budžetom za 2014. i 2015. godinu opredijelili određena sredstva za realizaciju preporuka. Početkom i sredinom 2014. godine u Zatvor u Bijelom Polju uloženo je oko 150 000 eura kako bi se taj prostor adaptirao, tako da su kompletan dio Zatvora za kratke kazne i Istražni zatvor adaptirani.

Direktor ZIKS-a je podsjetio da je Vlada Crne Gore krajem 2014. godine formirala međuresorni radni tim radi pripreme izgradnje novog zatvora u Bijelom Polju. Projekat se radi u saradnji sa Razvojnomo bankom Savjeta Evrope, a trenutno se priprema studija izvodljivosti za koju je zadužena renomirana kompanija iz jedne od zemalja članica Evropske unije. Do kraja juna 2015. godine biće završena studija izvodljivosti nakon čega će raspisati idejni i glavni projekat, a sa lokalnom samoupravom u Bijelom Polju se dogovara lokacija koja će infrastruktorno i bezbjednosno odgovarati za zatvor.

Milan Radović, koordinator Programa ljudskih prava u NVO “Građanska alijansa” je naglasio da u Crnoj Gori zaista postoji napredak u ovoj oblasti. Sve je manje navoda o zlostavljanju pritvorenika i zatvorenika od strane državnih službenika. Međutim, ova oblast nije u potpunosti regulisana, jer uslovi u zatvorima nijesu zadovoljavajući, a loši uslovi mogu lica lišena slobode dovesti u ponižavajući položaj. Podsjetio je na presudu Evropskog suda za ljudska prava protiv Italije u kojoj se navodi da prenatrpani zatvori dovode zatvorenike u ponižavajući položaj. Smatra da je u narednom periodu neophodno doprinijeti rasterećenosti zatvora, jer će se time lakše garantovati i bezbjednost licima koja u njima borave.

Potrebno je stvoriti uslove za bolju zdravstvenu zaštitu zatvorenika. Podsjetio je da je nedavno usvojen Zakon o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu i izrazio nadu da će se alternativne sankcije sve više primjenjivati. Pozitivnim je ocijenio regulisanje statusa službenika u zatvorima, ali je ukazao da su službenici koji rade u zatvorima u Srbiji u boljem položaju i imaju veće plate, što je jedan od značajnih uslova da rade odgovornije i budu posvećeniji poslu.

Kada su u pitanju policijske prostorije za zadržavanje ocijenio je da je i tu postignut značajan napredak iako u svim centrima bezbjednosti ne postoje posebne prostorije za lišavanje slobode muškaraca, žena i maloljetnika. Takođe, istakao je da sve prostorije nijesu još uvijek u potpunosti pokrivene video nadzorom što je veoma važno kao prevencija moguće nezakonite primjene sile.

Poslanik Zoran Miljanić se osvrnuo na navode iz Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2014. godinu i dva slučaja koja se pominju u Izvještaju. Saopštio je da je slučajno bio jedan od inicijatora rješavanja prvog, tzv. “beranskog slučaja”, gdje se navodi da su četiri policijska službenika iz Berana od strane Višeg suda u Bijelom Polju osuđeni ukupno na devet godina zatvora zbog pokušaja ubistva tri osobe 2007. godine. Podsjetio je da je Ministru unutrašnjih poslova postavio poslaničko pitanje: “Da li rade službenici Ministarstva unutrašnjih poslova protiv kojih se vodi postupak za krivično djelo pokušaj teškog ubistva?” Ministar je utvrdio da ima takvih službenika i suspendovao ih, što je navedeno i u Izvještaju Evropske

komisije u kojem piše da su osuđeni na devet godina. Poslanik Miljanić je saopštio da su Presudom od

18. decembra 2014. godine trojica službenika oslobođena, a jedan optuženi osuđen na dvije godine zatvora. Podsjetio je da je jedan od trojice oštećenih u međuvremenu ubijen.

U drugom predmetnom slučaju, zbog zlostavljanja zatvorenika tri policajca su osuđena na tri mjeseca zatvora, a riječ je o slučaju Aleksandra Pejanovića koji nije dočekao presudu. Poslanik Miljanić je ukazao da se raspon kazne za ovakva djela kreće od tri mjeseca do tri godine i izrečene su najniže moguće kazne, što takođe treba da pošalje određenu poruku Evropskoj komisiji i ukupnoj javnosti.

Smatra da i Odbor za ljudska prava i slobode treba što snažnije da djeluje da se ovakve stvari više ne dešavaju. Saopštio je da ima određenih poboljšanja u stanju ljudskih prava lica lišenih slobode i dobro je što nije bilo slučajeva torture u 2013. godini. Pozvao je Evropsku komisiju da se, u domenu njenih nadležnosti i mogućnosti, uključi u ovu problematiku i pomogne nadležnim organima Crne Gore u daljim aktivnostima na poboljšanju stanja u ovoj oblasti. Mišljenja je da su sjednici Odbora trebali prisustvovati i predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova, odnosno Uprave policije.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je obavijestio poslanike da predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije nijesu ni pozvani na sjednicu, već predstavnici Ministarstva pravde. Saopštio je da su na sjednicu mogli biti pozvani i predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova da je blagovremeno saznao za interesovanje poslanika za učešćem predstavnika MUP-a.

Poslanik prim. dr Izet Bralić je pohvalio Izvještaj, ocjenivši ga sadržajnim i sveobuhvatnim i ukazujući da je u njemu detaljno prikazano sve što je realizovano i što nije realizovano. Mišljenja je da najavljene posjete daju manji efekat i preporučio da se obavljaju i iznenadne posjete koje bi dale potpuniju sliku o stvarnom stanju u zatvorima. Podsjetio je da je kao član Odbora za ljudska prava i slobode posjetio Zatvor u Bijelom Polju u kojem, po njegovom mišljenju, postoje dva ključna problema: zdravstvena zaštita i omogućavanje redovnih vjerskih obreda zatvorenicima. Uvjerio se da u Zatvoru nema frižidera za čuvanje ampuliranih lijekova i lijekovi nijesu čuvani u originalnim kutijama. Nema uslova za preglede osuđenika ženskog pola, niti stalnog ljekara, već se on angažuje povremeno, po potrebi ili ima određene termine u određenim danima kada je prisutan, što svakako treba mijenjati u narednom periodu.

Poslanik doc. dr Srđa Popović je saopštio da ga posebno raduje činjenica da u 2013. godini nije bilo slučajeva torture, a napredak u ovoj oblasti je evidentan, jer se stvaraju sve bolji uslovi za boravak pritvorenika i osuđenika. Kao prosvjetni radnik, prioritet bi dao izgradnji dječijih vrtića, škola, fakulteta i studentskih domova, a ne izgradnji zatvora. Smatra da svaki pritvorenik i zatvorenik ima pravo na ispovijedanje vjere i treba im obezbijediti adekvatne uslove. Saopštio je da je u svojstvu posjetioca imao priliku da posjeti i zatvore van Crne Gore i ocijenio da zatvori u Crnoj Gori ne zaostaju puno za njima.

Zamjenica predsjednika Odbora dr Ljiljana Đurašković je mišljenja da se zatvorenicima mora pružati svakodnevna zdravstvena zaštita, a ne samo određenim danima, jer zatvorenici ne znaju kad će se razboljeti, niti to mogu najaviti. Saopštila je da se na Zavodu za zapošljavanje nalazi veliki broj ljekara opšte medicine i stomatologa, a veća plata i beneficirani radni staž bi mogli biti stimulativni za mlade ljekare koji bi radili u ustanovama ovog tipa. Smatra da bi trebalo obezbijediti stalno prisustvo ljekara u ZIKS-u, jer je zatvorenicima neophodna zdravstvena i stomatološka zaštita 24 sata.

Poslanik Husnija Šabović je saopštio da će podržati Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2013. godinu. Ocijenio je da je napredak u ovoj oblasti evidentan, ali da je iz finansijskih razloga teško očekivati realizaciju svih preporuka. Mišljenja je da je učešće Ministra unutrašnjih poslova ili Direktora Uprave policije u radu ovog Odbora neminovno iz razloga što pitanja koja postavljaju poslanici su dijelom i u njihovoj nadležnosti. Smatra da bi ubuduće prilikom rasprave o ovim i sličnim temama na sjednicu Odbora trebalo pozvati predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova. Ukazao je da zatvorenici koji su na izdržavanju kazne imaju pravo da nakon određenog perioda koriste nekoliko slobodnih dana i običu porodicu, a da bi ostvarili to pravo potrebno je da se sprovede procedura preko Ministarstva unutrašnjih poslova, odnosno načelnika centra bezbjednosti. Saopštio je da se ovlašćenja načelnika centra bezbjednosti široko tumače pa oni procjenjuju da li zatvorenik zbog bezbjednosnih razloga može ostvariti to pravo.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je ocijenio da je oblast ljudskih prava i sloboda veoma široka i skoro da ne postoji oblast koja se ne bi mogla povezati sa ljudskim pravima. Saopštio je da nije problem da se određenom ministru uputi poziv za učešće na sjednici Odbora, ali isto moraju predložiti poslanici, a on, kao Predsjednik Odbora se pridržava Poslovnika.

Poslanica Ljerka Dragičević se složila sa mišljenjem poslanika Bralića da se prilikom najavljenih posjeta nekoj instituciji uvijek zatekne bolje stanje i podsjetila na nedavne posjete članova Odbora za ljudska prava i slobode Dječijem domu "Mladost" u Bijeloj i Specijalnoj bolnici za psihijatriju u Dobroti. Takođe, podsjetila je da su članovi Odbora prilikom razmatranja Izvještaja o stanju prostorija Uprave policije za zadržavanje lica lišenih slobode saznali da je stanje u tim prostorijama veoma loše, a sada je znatno bolje. Ukazala je da se u Izvještaju navodi da je adaptiran Centar bezbjednosti u Budvi i sada nema puno preporuka za taj Centar bezbjednosti.

Miljan Perović, direktor Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, je saopštio da su u 2013. i 2014. godini registrovali pad zatvorske populacije. U 2014. godini zatvorska populacije je smanjena 6% u odnosu na 2013. godinu, što je prouzrokovano usvajanjem novih zakonskih rješenja, kao što je Zakon o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu. Sada, osim u jednom odjeljenju Kazneno popravnog doma, ne postoji prenatrpanost zatvorske populacije. Prebukiranost postoji samo u Paviljonu "A" starom preko 60 godina i planirano je njegovo rušenje. Naveo je da su prošle godine adaptirali sanitarne čvorove kako bi se stanje poboljšalo.

U vezi sa zdravstvenom zaštitom, saopštio je da u zdravstvenoj službi ZIKS-a rade 23 lica u stalnom radnom odnosu, od čega: 13 medicinskih tehničara opšteg smjera, stomatološki tehničar, farmaceutski tehničar, tehničar laborant, fizioterapeut, tri doktora opšte medicine i doktor stomatolog specijalista oralne hirurgije. Po ugovoru su angažovani specijalisti iz Kliničko- bolničkog centra koji, u zavisnosti od potrebe, dolaze dva do četiri puta sedmično, a među njima su: specijalista interne medicine, specijalista neuropsihijatar, radiolog i rentgen-tehničar, s obzirom da u ZIKS-u posjeduju rentgen uređaj. Direktor ZIKS-a je saopštio da zatvorska populacija u Crnoj Gori broji oko 1 200 lica, a, poređenja radi, u javnim zdravstvenim ustanovama u Tivtu, Andrijevici, Šavniku i Žabljaku iako je znatno veća populacija, broj zaposlenih u zdravstvenim ustanovama je malo veći od broja zaposlenih u zdravstvenoj službi ZIKS-a. Krajem 2014. godine izmijenili su Akt o sistematizaciji radnih mjesta i novim Aktom predvidjeli još jednog ljekara u stalnom radnom odnosu i dva medicinska tehničara, a početkom 2015. godine obezbijedili sredstva za njihovo zaposlenje. Podsjetio je da su dva puta raspisivali javni oglas i niko se nije prijavio iako ljekari u ZIKS-u imaju 30% veću

platu, nego u javnim zdravstvenim ustanovama i beneficirani radni staž. Istakao je da su putem poslednjeg javnog oglasa primili dva ljekara i vjeruje da će ubrzo zaposliti još jednog. Naveo je da su riješili radno-pravni status za više od 95% zaposlenih.

U vezi sa bezbjednosnom procjenom o kojoj je govorio poslanik Šabović saopštio je da je Zavod za izvršenje krivičnih sankcija u obavezi da za počinioce krivičnih djela kojima je izrečena dugogodišnja zatvorska kazna, shodno važećim zakonskim rješenjima i podzakonskim aktima, prilikom davanja benefita ili nekih povlašćenih uslova obavezno zatraži bezbjedonosnu procjenu koju rade službenici Uprave policije- Sektora kriminalističke policije kroz procedure utvrđene Zakonom o unutrašnjim poslovima. Smatra važnim vršenje bezbjedonosne procjene za počinioce teških krivičnih djela.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je saopštio da nijesu analizirali slučajeve o kojima je govorio poslanik Miljanić, jer se Izvještaj bavi prevencijom torture. Složio se sa poslanikom Miljanićem da ti postupci veoma dugo traju, ali se ne bi bavio tumačenjem presuda, jer su sudovi nezavisni i sude na osnovu dokaza. Zaštitnik je saopštio da su imali 21 redovni obilazak i dvije kontrolne posjete, a obilasci su uglavnom bili nenajavljeni. Naveo je da se praksa nacionalnih preventivnih mehanizama u ovom smislu razlikuje i ukazao da u Danskoj Nacionalni preventivni mehanizam realizuje samo najavljene posjete, jer smatra da na taj način najbolje funkcioniše. U Španiji Nacionalni preventivni mehanizam ide uglavnom u nenajavljene posjete, dok Zaštitnik u Crnoj Gori kombinuje ove dvije vrste posjeta. Zaštitnik je ponovio da se ovdje radi o krajnje partnerskom odnosu i sa zadovoljstvom konstatovao izuzetnu saradnju i sa policijskim stanicama gdje su pritvorena lica i sa upravom ZIKS-a. Članovima NPM-a je na raspolaganju sva evidencija i dokumentacija kojom navedeni organi raspolažu što ukazuje na partnerski odnos i želju da se stanje poboljšava.

Zaštitnik je naglasio da se stanje u ovoj oblasti može mijenjati samo korak po korak. Podsjetio je da je u Izvještaju o stanju u Istražnom zatvoru u Podgorici koji je dostavljen Odboru za ljudska prava i slobode u 2012. godini bila 31 preporuka, a za godinu dana 17 preporuka je u potpunosti ispoštovano što ohrabruje.

Istakao je da u 2013. godini Zaštitnik nije zabilježio torturu, ali ne može tvrditi da je nije bilo. Prema onome čime raspolažu na osnovu obraćanja lica koja su u pritvoru ili na izdržavanju kazne zatvora postojao je samo jedan slučaj sumnje na torturu u Zatvoru u Bijelom Polju i na osnovu sprovedenog postupka nijesu utvrdili torturu. Zaštitnik je saopštio da su svakodnevno prisutni u objektima ZIKS-a gdje imaju postavljene sandučice za pritužbe zatvorenika što sveukupno djeluje veoma preventivno. U vezi sa zdravstvenom zaštitom u zatvorima, Zaštitnik smatra da sve dok se ne reguliše da zdravstveni radnici u ZIKS-u uživaju iste beneficije kao zaposleni u javnim zdravstvenim ustanovama neće biti dovoljno interesovanja za rad u ZIKS-u. Bitno je da mladi ljekar koji se zaposli u zdravstvenoj službi u ZIKS-u može tu da odradi pripravnički staž i pod jednakim uslovima dobije pravo na specijalizaciju i stručno usavršavanje. Zaštitnik je izrazio nadu da će i Odbor za ljudska prava i slobode uputiti inicijativu Ministarstvu zdravlja radi rješavanja navedenog problema.

Zaštitnik je zahvalio na podršci koju su poslanici dali Godišnjem izvještaju Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2013. godinu, uz očekivanje da će se Izvještaj za 2014. godinu blagovremeno razmatrati.

Poslanik Zoran Miljanić je pojasnio da ne želi komentarisati sudske presude, već je komentarisao navode iz Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2014. godinu i apelovao da se takve stvari više ne dešavaju zbog čega je neophodna reakcija cijelog sistema.

Generalna direktorica Direktorata za izvršenje krivičnih sankcija u Ministarstvu pravde Slavica Rabrenović je istakla da je stanje u sistemu izvršenja krivičnih sankcija znatno unaprijeđeno. Sve preporuke Ombudsmana, Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja ili nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja i nevladinog sektora se ozbiljno razmatraju i radi se na njihovom izvršenju. Kao član delegacije iz Crne Gore dva puta je boravila u Ženevi na zasijedanju CPT-a kada je Crna Gora pohvaljena kao zemlja u kojoj nema torture i pored prenatrpanosti zatvorskog sistema. Saopštila je da je realizacija svih preporuka planirana kroz Akcioni plan Vlade Crne Gore za Poglavlje 23.

Podsjetila je da prilikom posjete CPT-a 2008. godine nije bilo dobro stanje i Crnoj Gori su upućene 44 preporuke, a u junu 2013. godine prilikom ponovne posjete CPT-a upućene su 24 preporuke, od čega je ostalo 11 nerealizovanih preporuka koje se najviše odnose na zdravstvenu zaštitu. Prepoznat je problem nastao zbog činjenice da zdravstvene ambulante u zatvorskom sistemu nijesu u sklopu javnog zdravstvenog sistema i da preduzete su mjere na rješavanju problema. Ukazala je da su predstavnici Ministarstva pravde i Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija održali sastanke sa predstavnicima Ministarstva zdravlja, Fonda za penzijsko-invalidsko osiguranje i Fonda zdravstva kako bi se riješio ovaj problem. Saopštila je da, za sada, nema uslova da se radi nova zatvorska bolnica, a predstavnici Razvojne banke Savjeta Evrope su sugerisali da se sredstva ulože u izgradnju novog zatvora u Bijelom Polju, a da se adaptira zdravstvena ambulanta u ZIKS-u. Pitanje zdravstvene zaštite biće detaljno regulisano novim zakonom o izvršenju kazne zatvora, novčane kazne i mjere bezbjednosti koji će uskoro biti na sjednici Vlade Crne Gore i njenih radnih tijela, a zatim u skupštinskoj proceduri. Ocijenila je da je taj zakon u potpunosti usaglašen sa međunarodnim standardima i dobio je podršku ekspertske grupe iz Njemačke i pozitivno mišljenje Evropske komisije. Jedna od novina je izvršenje kazne zatvora u prostorijama za stanovanje koja postoji u Krivičnom zakoniku, ali tek je sad stvoren uslov da kroz ovaj zakon bude izvršena. Podsjetila je da su nadzor nad mjerom obaveznog psihijatrijskog liječenja koje se izvršava u Specijalnoj bolnici za psihijatriju u Dobroti do sada vršili službenici Ministarstva pravde, ali je procijenjeno da to ne treba da rade pravnici, već ljekari, tako da će ubuduće ovo biti u nadležnosti ljekarskog tima Ministarstva zdravlja.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je saopštio da se na procesu unapređenja ljudskih prava lica lišenih slobode radi stalno, a za realizaciju svih preporuka u ovoj oblasti potrebni su vrijeme i finansijska sredstva. Podsjetio je da su članovi Odbora za ljudska prava i slobode posjetili Zavod za izvršenje krivičnih sankcija, Zatvor u Bijelom Polju, Pritvorsku jedinicu Centra bezbjednosti u Podgorici i Specijalnu bolnicu za psihijatriju u Dobroti i uvjerali se da se stanje u tim institucijama konstantno poboljšava. Takođe, Odbor je razmotrio Izvještaj o stanju jedinica Uprave policije za zadržavanje lica lišenih slobode, a nakon toga, na zahtjev Odbora, dostavljane su informacije o realizaciji preporuka Zaštitnika koje je Odbor u kontinuitetu razmatrao. Značajan broj preporuka Ombudsmana je realizovan što je veoma pozitivno. Bitno je da Crna Gora ima dobar preventivan mehanizam za zaštitu od torture. Predsjednik smatra važnim sprovođenje nenajavljenih posjeta i ukazao je na podatak da je tokom 2013. godine NPM tim obavio i pet posjeta u toku noći. Saopštio je da ohrabruju i rezultati sadržani u Izvještaju, jer postoji kontinuitet u poboljšanju stanja u ustanovama za smještaj lica lišenih slobode. Odnos prema licima lišenim slobode je sve bolji, jer su službenici koji rade sa njima pohađali niz obuka iz oblasti ljudskih prava.

Predsjednik je ukazao na podatke sa kojima su članovi Odbora upoznati prilikom posjete Specijalnoj bolnici za psihijatriju u Dobroti po kojima oko 100 lica boravi u ovoj ustanovi, a nije im potrebno liječenje, jer je riječ o tzv. socijalnim slučajevima. Takođe, za 60 pacijenata

smještenih u Bolnici izrečena je mjera obaveznog psihijatrijskog liječenja, a zabrinjavajuće je da obezbjeđenje za ovih 60 lica plaća Bolnica, što je dodatni teret za budžet ove ustanove.

U vezi sa komenarom da se kasni sa razmatranjem Izvještaja, Predsjednik je podsjetio da je Planom aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode razmatranje Izvještaja utvrđeno za II kvartal 2014. godine i da je u julu 2014. godine zatražio od Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore dostavljanje Izvještaja. Napomenuo je da je Izvještaj dostavljen u avgustu, za vrijeme godišnjih odmora, pa je u septembru opet uputio dopis Zaštitniku i zamolio ga da Izvještaj o torturi za 2014. godinu dostavi Skupštini Crne Gore, a ne samo Odboru za ljudska prava i slobode. Saopštio je da je primjedba Zaštitnika opravdana, ali je rad Skupštine i njenih radnih tijela krajem prošle godine bio intezivan. Planirano je bilo da se sjednica Odbora održi u ZIKS-u, pa zbog svih okolnosti nije bilo mogućnosti da se Izvještaj ranije razmotri na Odboru. Mišljenja je da će biti dobro da se podaci iz ovog Izvještaja uporede sa podacima iz Izvještaja za 2014. godinu, za koji se nada da će biti blagovremeno dostavljen i napomenuo je da bi bilo bolje da postoji Izvještaj za 2012. godinu radi uporedne analize stanja.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore Šučko Baković je saopštio da je Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2013. godinu dostavljen Odboru u skladu sa Planom rada Odbora za 2014. godinu. Smatra da se ovaj Izvještaj ne može uporediti sa godišnjim Izvještajem o radu Zaštinika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i mišljenja je da je Izvještaj mogao biti razmatran do nivoa Odbora, što je bila i njihova zamisao. Kad su dobili dopis Predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, Izvještaj su dostavili Skupštini Crne Gore, ali je ponovio da Izvještaj ne mora biti razmatran u Skupštini. Ovaj Izvještaj u nazivu sadrži riječ godišnji, ali je drugačiji od izvještaja koji Zaštitnik podnosi shodno Zakonu o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, jer se podnosi po Opcionom protokolu za prevenciju torture. Zaštitnik je saopštio da mu je drago što Odbor razmatra ovaj Izvještaj, a još draže što će se razmatrati i na plenumu.

Saopštio je da je za 2012. godinu kao Nacionalni preventivni mehanizam pipremio Izvještaj o stanju u Istražnom zatvoru u Podgorici, što je bilo i jedino moguće uraditi u kratkom vremenskom periodu i podsjetio da je Odbor razmotrio Izvještaj i isti prihvatio.

Članovi Odbora su jednoglasno (sa sedam glasova „za“) podržali Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2013. godinu i odlučili da, u skladu sa članom 162 stav 2 Poslovnika, Skupštini podnesu Izvještaj sa predlogom zaključka.

Izvještaj su podržali: dr Halil Duković, Husnija Šabović, doc. dr Srđa Popović, prim. dr Izet Bralić, Ljerka Dragičević, Zoran Miljanić i dr Ljiljana Đurašković.

Nakon rasprave, Odbor za ljudska prava i slobode je na osnovu čl. 69 i 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore podnio je Skupštini

I Z V J E Š T A J
O RAZMATRANJU GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA NACIONALNOG MEHANIZMA ZA
PREVENCIJU TORTURE ZA 2013. GODINU, koji je Skupštini Crne Gore podnio
Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore

Odbor za ljudska prava i slobode na 47. sjednici, održanoj 5. marta 2015. godine, kao nadležni odbor, razmotrio je Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2013. godinu, koji je u skladu sa članom 48 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne

Gore („Službeni list Crne Gore“, br. 42/11 i 32/14) i Zakonom o potvrđivanju Opcionog protokola uz Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka („Službeni list Crne Gore“- Međunarodni ugovori, broj 9/08) Skupštini Crne Gore podnio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore Šučko Baković u uvodnom obrazloženju je saopštio da je Nacionalni preventivni mehanizam u 2013. godini sproveo svoje aktivnosti na osnovu godišnjeg plana rada i da su obilasci prostorija u kojima se nalaze lica lišena slobode obavljani u skladu sa dobrom praksom Evropskog komiteta za prevenciju torture i po sistemu „korak po korak“, kroz razgovor sa rukovodećim licima u ustanovi, saglasno unaprijed utvrđenom rasporedu. Obilascima su obuhvaćene sve prostorije i mjesta u kojima se nalaze ili mogu nalaziti lica lišena slobode, sagledani uslovi smještaja, zajedničke prostorije, radne prostorije, prostorije za rekreaciju, ambulante, toaleti, prostorije za porodične posjete, opšte posjete, prostorije za razgovor sa advokatom, poligoni za boravak i aktivnosti na otvorenom i drugi pomoćni objekti i prostorije.

Zaštitnik je naglasio da je Nacionalni preventivni mehanizam partnerski mehanizam državnim institucijama i njegov cilj je prevencija torture, poštovanje i unapređenje ljudskih prava lica lišenih slobode, kao ranjive kategorije. Istakao je da je krajnji cilj postizanje željenih standarda u ovoj oblasti na najbrži i najbezbolniji način.

Ukazao je da nedostatak prostora i prenatrpanost u zatvorima još uvijek zabrinjavaju, što je neophodno riješiti u doglednoj budućnosti. Značajan broj problema moguće je riješiti boljom organizacijom.

Zaštitnik je istakao da su u razgovoru prilikom obilazaka zadržana lica u policijskim prostorijama, pritvorena ili osuđena lica u objektima ZIKS-a saopštila da je odnos službenika prema njima korektan i profesionalan, što ukazuje na zaključak da u 2013. godini nije bio nijedan slučaj torture. Pojasnio je da je bio jedan slučaj sumnje na torturu koji je u Instituciji Zaštitnika završen u 2014. godini i nije utvrđeno da je u konkretnom slučaju bilo torture.

Detaljno su predstavljene sve preporuke koje je Zaštitnik kao Nacionalni mehanizam za prevenciju torture uputio nadležnim organima: Ministarstvu pravde, Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, Ministarstvu unutrašnjih poslova- Upravi policije, a u vezi sa stanjem u: prostorijama za zadržavanje u organizacionim jedinicama Uprave policije - Ministarstva unutrašnjih poslova, Istražnom zatvoru u Bijelom Polju, Zatvoru za kratke kazne u Bijelom Polju, Zatvoru za kratke kazne Podgorica i Kazneno popravnom domu Spuž. Naglašeno je da je u međuvremenu značajan broj upućenih preporuka realizovan ili je djelimično realizovan, dok određeni broj njih nije.

Kontrolnom posjetom Istražnom zatvoru u Podgorici, Zaštitnik je kao Nacionalni preventivni mehanizam konstatovao da je ZIKS učinio značajne napore da ispuni date preporuke, u kratkom periodu od izvršenog pregleda. Od ukupno 31 date preporuke ispunjeno je 18, djelimično su ispunjene dvije, a 11 nije ispunjeno.

Kontrolnom posjetom Specijalnoj bolnici za psihijatriju u Dobroti utvrđeno je da dvije zahtjevne preporuke, iz okvira nadležnosti NPM-a, još uvijek nijesu ispunjene, a odnosile su se na procjenu opravdanosti prekomjerno dugog boravka pacijenata na socio-rehabilitacionom odjeljenju i na izmještanje sudskog odjeljenja, u šta su se uvjerali i članovi Odbora za ljudska prava i slobode prilikom posjete ovoj Ustanovi, 2. marta 2015. godine.

U skladu sa članom 67 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore na sjednici su učestvovali: Slavica Rabrenović, generalna direktorica Direktorata za izvršenje krivičnih sankcija u Ministarstvu pravde, Miljan Perović, direktor Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija i

Milan Radović, koordinator Programa ljudskih prava u NVO "Građanska alijansa" koji su bili jedinstveni u ocjeni da je u proteklom periodu, zajedničkim djelovanjem svih nadležnih organa, postignut značajan napredak u oblasti ljudskih prava lica lišenih slobode.

Konstatovano je da se u kontinuitetu ulažu naponi na ispunjenju preporuka Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja i nevladinog sektora.

Generalna direktorica Direktorata za izvršenje krivičnih sankcija u Ministarstvu pravde je istakla da je Evropski komitet za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja 2008. godine uputio Crnoj Gori 44 preporuke, a da je tokom posjete u junu 2013. godine konstatovao da je značajan broj preporuka ispoštovan i tom prilikom uputio 24 preporuke, od kojih je 11, koje se najvećim dijelom odnose na zdravstvenu zaštitu, ostalo nerealizovano.

Podsjetila je da je realizacija svih preporuka planirana kroz Akcioni plan Vlade Crne Gore za Poglavlje 23. Saopštila je da, za sada, nema uslova za izgradnju nove zatvorske bolnice, te da su predstavnici Razvojne banke Savjeta Evrope sugerisali da se renovira postojeća zdravstvena ambulanta u ZIKS-u, a da se izgradi novi zatvor u Bijelom Polju. Obavijestila je da će pitanje zdravstvene zaštite biti regulisano novim zakonom o izvršenju kazne zatvora, novčane kazne i mjere bezbjednosti, koji će uskoro biti na sjednici Vlade Crne Gore i njenih radnih tijela, a nakon toga i u skupštinskoj proceduri. Navedeni zakon u potpunosti je usaglašen sa međunarodnim standardima, a za njega su dobili podršku ekspertskeg tima iz Njemačke i pozitivno mišljenje Evropske komisije. Jedna od novina predviđena novim Predlogom zakona je izvršenje kazne zatvora u prostorijama za stanovanje, što postoji u Krivičnom zakoniku, ali tek sada je stvoren uslov da kroz ovaj zakon bude izvršeno.

Ukazala je da su do sada nadzor nad mjerom obaveznog psihijatrijskog liječenja u Specijalnoj bolnici za psihijatriju "Dobrota" u Kotoru vršili ovlašćeni službenici Ministarstva pravde, ali je procijenjeno da time ne treba da se bave pravnici, već ljekari, tako da će zakonom biti regulisano da nadzor nad ovom mjerom ubuduće vrši ljekarski tim Ministarstva zdravlja.

Direktor Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija je saopštio da su ZIKS i Ministarstvo pravde, uvažujući preporuke Ombudsmana, CPT-a i nevladinog sektora, Budžetom za 2014. i 2015. godinu opredijelili značajna sredstva za poboljšanje stanja u ovim ustanovama. Početkom i sredinom 2014. godine u adaptaciju Zatvora u Bijelom Polju je uloženo oko 150.000 eura kako bi se poboljšali uslovi do izgradnje novog zatvora. U tu svrhu Vlada je krajem prošle godine formirala međuresorni radni tim radi pripreme izgradnje novog zatvora u Bijelom Polju. U saradnji sa Razvojn timerkom Savjeta Evrope priprema se studija izvodljivosti koja bi trebalo da bude gotova do kraja juna 2015. godine, nakon čega se očekuje raspisivanje javnog poziva za idejni i glavni projekat. Sa lokalnom samoupravom u Bijelom Polju dogovara se lokacija koja bi bezbjednosno odgovarala za izgradnju zatvora.

Saopštio je da je u 2013. i 2014. godini registrovan pad zatvorske populacije. U 2014. godini broj zatvorenika smanjen je 6% u odnosu na 2013. godinu, što je prouzrokovalo i usvajanje novih zakonskih rješenja, kao što je Zakon o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu. Sada, osim u jednom odjeljenju Kazneno popravnog doma, ne postoji prenatrpanost zatvorske populacije. Prebukiranost postoji jedino u Paviljonu "A" starom preko 60 godina, zbog čega je planirano njegovo rušenje.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je podsjetio da Odbor za ljudska prava i slobode, u okviru svoje kontrolne i nadzorne uloge, u kontinuitetu vrši praćenje aktivnosti koje nadležni državni organi preduzimaju na poboljšanju položaja lica lišenih

slobode. Takođe, je podsjetio na posjete Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, Zatvoru u Bijelom Polju, pritvorskoj jedinici Centra bezbjednosti u Podgorici i Specijalnoj bolnici za psihijatriju u Dobroti, kada su se članovi Odbora lično uvjerali u uslove u ovim institucijama. Posebno je istakao da ohrabruje korektan i profesionalan odnos zaposlenih prema licima lišenim slobode, što je posljedica i brojnih obuka o ljudskim pravima i postupanju prema ovim licima u skladu sa međunarodnim standardima.

Članovi Odbora za ljudska prava i slobode su ocijenili da je ostvaren značajan napredak u poboljšanju stanja u ustanovama u kojima su smještena lica lišena slobode i odnosu prema ovim licima, uz pohvalu nadležnim organima na aktivnostima preduzetim na ispunjavanju preporuka Zaštitnika.

Iskazano je razumijevanje da se određene preporuke nijesu mogle realizovati zbog nedostatka finansijskih sredstava. Naročito je pohvaljena činjenica da u 2013. godini nije bilo slučajeva torture.

Nakon razmatranja Godišnjeg izvještaja Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2013. godinu i veoma sadržajne rasprave Odbor **je jednoglasno** (sa sedam glasova „za“) **podržao** Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2013. godinu i odlučio da predloži Skupštini da, saglasno članu 162 stav 2 Poslovnika Skupštine, usvoji sledeći

ZAKLJUČAK:

1. Prihvata se Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2013. godinu.
2. Skupština Crne Gore podržava preporuke Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore upućene nadležnim državnim organima: Ministarstvu pravde, Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, Ministarstvu unutrašnjih poslova, Upravi policije, Ministarstvu zdravlja i ZU Specijalna bolnica za psihijatriju „Dobrota“ u Kotoru.
3. Skupština Crne Gore zahtijeva od Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore da prilikom sačinjavanja i podnošenja Godišnjeg izvještaja Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2014. godinu prikaže u kom stepenu su ispoštovane preporuke Zaštitnika sadržane u Godišnjem izvještaju Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2013. godinu.
4. Skupština Crne Gore će preko nadležnog Odbora za ljudska prava i slobode, u okviru kontrolne i nadzorne uloge, pratiti realizaciju preporuka Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore upućenih nadležnim državnim organima, a sadržanih u Godišnjem izvještaju Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2013. godinu.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik dr Halil Duković, predsjednik Odbora.

DRUGA TAČKA- INFORMACIJA O ZASTUPLJENOSTI MANJINSKIH NARODA I DRUGIH MANJINSKIH NACIONALNIH ZAJEDNICA U DRŽAVNIM ORGANIMA I

ORGANIMA DRŽAVNE UPRAVE, koju je Odboru za ljudska prava i slobode podnijelo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, shodno Zaključku sa sjednice Vlade Crne Gore, održane 29. januara 2015. godine

Leon Gjokaj, generalni direktor Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, podnio je uvodno obrazloženje o Informaciji o zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnim organima i organima državne uprave.

Saopštio je da je djelotvorno učešće i zastupljenost pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u političkom i javnom životu Crne Gore jedan od najvažnijih segmenata unutrašnje integracije crnogorskog društva. Bez prisustva predstavnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica na važnim mjestima u sistemu državne vlasti, na mjestima gdje se kreira politika i donose odluke, nema dosljednog sprovođenja zacrtanih i garantovanih prava.

Podsjetio je da Ustav Crne Gore u članu 79, tačka 9 i 10 jemči manjinama pravo na autentičnu zastupljenost u Skupštini Crne Gore i skupštinama jedinica lokalne samouprave u kojima čine značajan dio stanovništva, shodno principu afirmativne akcije, kao i pravo na srazmjernu zastupljenost u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave. Takođe, Zakon o manjinskim pravima i slobodama daje iste garancije, kako u zakonodavnim tijelima, tako i u državnim organima i organima lokalne samouprave. U Strategiji manjinske politike, kao izrazu političke volje Vlade Crne Gore za sveukupan odnos prema manjinskim zajednicama, ovo pitanje ima centralno mjesto.

Generalni direktor Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica je istakao da je osnovni cilj istraživanja bio da ispitivanjem dođu do tačnih i pouzdanih podataka o nacionalnoj strukturi zaposlenih, kako bi, narednim koracima, dosljedno sproveli pomenute Ustavne i zakonske garancije. Takođe, željeli su utvrditi i pozicije predstavnika manjina, jer je veoma važno da li manjine djelotvorno učestvuju u vršenju vlasti na svim nivoima. Napomenuo je da su prikupljeni podaci korišćeni samo za pomenute svrhe, nijesu zloupotrebjavani, a kompletan proces se odvijao u skladu sa zakonskim rješenjima o tajnosti ličnih podataka.

Za prikupljanje podataka korišćen je anketni metod, sa upitnikom kao instrumentom, posebno kreiranim za ostvarivanje cilja istraživanja. Upitnik je bio standardizovan i sadržao je devet osnovnih pitanja na koja se odgovaralo upisom odgovora ili zaokruživanjem ponuđenih odgovora. Upitnici su bili anonimni. Svim starješinama organa upućeno je cirkularno pismo, sa objašnjenjem cilja istraživanja, kao i zahtjevom da se dostavi ukupan broj zaposlenih razvrstanih na osnovu načina radnog angažovanja. Pismo i upitnik su postavljeni na zvaničnim sajtovima Ministarstva za ljudska i manjinska prava i Uprave za kadrove i upućeni na adrese 51 organa koji su obuhvaćeni istraživanjem. Svaki popunjeni upitnik, odnosno podaci iz upitnika, unešeni su u posebno izrađen računarski program koji je bio neophodan zbog obimnosti istraživanja, odnosno obimnosti prikupljenih podataka i brze dostupnosti podataka po kriterijumu koji je potreban. Poslije unosa podataka iz svih prispjelih obrazaca, izvršena je i kontrola tačnosti unosa.

Generalni direktor Gjokaj je saopštio da su od ukupno 10 459 dostavljenih upitnika, dostavljeni odgovori na 6808 upitnika, odnosno 65,09%.

Od ukupnog broja od 6 808 upitnika, u nacionalnom smislu, zaposleni su se izjasnili kao: Crnogorci 5.590 (82,11%), Srbi 497 (7,30%), Albanci 90 (1,32%), Bošnjaci 333 (4,89%),

Muslimani 149 (2,19%), Romi 2 (0,03%), Hrvati 27 (0,40), ostali 24 (0,35%) i nije se izjasnilo 96 (1,41).

Takođe, ovim istraživanjem dobijeni su podaci po polnoj, starosnoj i obrazovnoj strukturi.

Saopštio je da je predložen niz mjera kako bi u narednom periodu procenat pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnoj upravi bio još veći što je vrlo složen i dugoročan proces. Naveo je da je Crna Gora među rijetkim zemljama koja je iz godine u godinu radila ova istraživanja što najbolje pokazuje sa koliko pažnje se pristupa ovom pitanju. Mišljenja je da je u ovom trenutku najbitnije da imamo dobar kadar koji je spreman da odgovori najvećim izazovima, a važno je da nije bilo slučajeva u kojima se neko žalio da je diskriminisan u postupku konkursa zato što je pripadnik određene nacionalne manjine.

U raspravi su učestvovali poslanici: dr Halil Duković, dr Ljiljana Đurašković, doc. dr Srđa Popović, prim. dr Izet Bralić i Husnija Šabović, kao i Milan Radović, koordinator programa ljudskih prava u NVO „Građanska alijansa“.

Predsjednik Odbora je podsjetio da je Odbor razmatrao Informaciju o zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnim organima u 2011. godini i saopštio podatke iz tadašnje informacije. Po podacima istraživanja iz 2011. godine, od ukupnog broja od 8 797 upitnika, u nacionalnom smislu, zaposleni su se izjasnili kao: Crnogorci 7 254 (82,41%), Srbi 626 (7,12%), Albanci 136 (1,55%), Bošnjaci 350 (3,98%), Muslimani 230 (2,61%), Romi 1 (0,01%), Hrvati 42 (0,48%), ostali 26 (0,30%).

Konstatovao je da je u 2014. godini zabilježen blagi pad broja zaposlenih Crnogoraca, Albanaca i Muslimana u organima državne uprave. Blag porast je zabilježen po pitanju zastupljenosti Srba i Roma u državnim organima i organima državne uprave, dok je najznačajniji porast po pitanju broja zaposlenih koji su se izjasnili kao Bošnjaci (porast od nešto manje od jednog procenta).

Zamjenica predsjednika Odbora dr Ljiljana Đurašković je saopštila da je prema podacima iz Informacije zaposlenih Srba u državnim organima i organima državne uprave 7,30%, a prema podacima sa poslednjeg popisa stanovništva, Srba u Crnoj Gori ima blizu 30%. Upitala je da li je moguće da je narod koji čini 1/3 stanovništva Crne Gore samo toliko zastupljen u državnoj upravi. Saopštila je da postoje ministarstva i uprave u kojima nije zaposlen nijedan Srbin i upitala da li to znači da je Srbin persona non grata u Ministarstvu nauke, Ministarstvu pravde, Ministarstvu rada i socijalnog staranja, Sekretarijatu za razvojne projekte, Sekretarijatu za zakonodavstvo, Službi predsjednika Crne Gore, Upravi za antikorupcijsku inicijativu, Upravi za kadrove, Upravi za zaštitu kulturnih dobara i Upravi za zbrinjavanje izbjeglica.

Milan Radović, koordinator Programa ljudskih prava u NVO “Građanska alijansa” je saopštio da je “Građanska alijansa” 2010. godine radila istraživanje o zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda u državnim organima i da su učesnici, prvenstveno u fokus grupama, navodili da postoji politička i nacionalna diskriminacija i to na svim nivoima vlasti. Saopštio je da je jedini napredak u ovoj oblasti metodologija istraživanja koju primjenjuje Ministarstvo za ljudska i manjinska prava s obzirom da su njihova istraživanja kvalitetna, objektivna i zadovoljavaju metodološke uslove. Smatra da država i društvo još uvijek nemaju efektan mehanizam da se ovaj kompleksan problem riješi i dobro je što se Odbor za ljudska prava i slobode bavi ovom problematikom. Istakao je da su na čelu institucija koje se bave ljudskim pravima uglavnom pripadnici manjinskih naroda, ali pripadnika manjinskih naroda nema na mjestima gdje se odlučuje o budžetu, o donošenju politika i drugim važnim temama. O broju zaposlenih Roma je

suvišno i govoriti. Dobro bi bilo da Parlament uputi preporuku Vladi Crne Gore da izradi akcioni plan sa mjerama kako bi se ovo pitanje rješavalo na sistemski način.

Poslanik doc.dr Srđa Popović je mišljenja da rezultati nijesu realni, jer je 35% onih koji se nijesu izjasnili koristeći pravo da ne moraju da se izjasne o nacionalnoj pripadnosti.

Poslanik prim.dr Izet Bralić je saopštio da ukoliko se posmatraju sve nacionalne manjine u Crnoj Gori dolazi se do podatka da su pripadnici manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica manje zastupljeni u državnim organima i organima državne uprave, nego što ih ima procentualno u ukupnom stanovništvu Crne Gore. Dodatno ga brine sama struktura zaposlenih, jer je visoko-obrazovanog kadra manje zaposleno u odnosu na srednje i nisko-obrazovani kadar. Podatak da je značajan broj onih koji se nijesu izjasnili može biti određeni korektivni faktor, ali ne može bitnije uticati na samu sliku postojećeg stanja. Smatra dobrim što se vrše ovakve analize, ali je neophodno preduzimati i mjere za rješavanje stanja. Mišljenja je da Odbor treba da sačini korektne zaključke na osnovu dobijenih podataka.

Poslanica dr Ljiljana Đurašković je saopštila da Srbi nijesu nacionalna manjina, a smatra da se veliki broj zaposlenih nije izjasnio o nacionalnoj pripadnosti, jer se plaše da će izgubiti posao.

Poslanik Husnija Šabović ocjenjuje da je Informacija korektna, a izjašnjavanje je bilo anonimno, na osnovu slobodno izražene volje svakog zaposlenog. Saopštio je da će mnogo biti zadovoljniji kada stopa zaposlenosti u Crnoj Gori bude veća, jer će biti i veći stepen razvoja Crne Gore. Zabrinjava ga način zastupljenosti manjinskih naroda i istakao je da nije pristalica da se manjinski narodi zastupaju kroz političke partije.

Leon Gjakaj, generalni direktor Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava je saopštio da su podaci Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije objedinjeni i značajan je broj upitnika koji nijesu ispunjeni, ali su podaci prilično relevantni. U 51 organu od kojih su dobili odgovore je 10 459 zaposlenih, a odgovore su dobili za oko 7 000. Istakao je da su svakom organu poslali dopis u kojem je, između ostalih, sadržana i rečenica koja glasi: *“Ovim dopisom želimo da Vam ukažemo na neispunjavanje Ustavnih i zakonskih normi u dijelu srazmjerne zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, te Vaše zakonske obaveze, kao starješine organa da vodite računa o ostvarivanju ovog prava.”*

Poređenjem podataka iz 2011. i 2014. godine, saopštio je da je evidentan rast u zaposlenju Bošnjaka od skoro 1%, ali i blagi pad kad su u pitanju Albanci, odnosno blagi rast kad su u pitanju Romi. Saopštio je da u Crnoj Gori nema nijednog visoko-obrazovanog Roma koji nije zaposlen i istakao da je prema dobijenim podacima dvoje Roma zaposleno u državnim organima, a svi znaju da ih četvoro radi u Vladi Crne Gore. Saopštio je da nastavljaju da rade ova istraživanja i da su već uputili dopise organima javne vlasti i organima lokalnih samouprava i očekuje da će u III kvartalu 2015. godine imati podatke za organe i institucije koje nijesu bile obuhvaćene ovim istraživanjem, a u IV kvartalu će možda obnoviti ovo ispitivanje kako bi pokušali dobiti veći broj odgovora od zaposlenih u državnim organima i organima državne uprave.

Predsjednik Odbora je saopštio da će interesantno biti analizirati podatke o zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u lokalnim samoupravama.

Odbor je jednoglasno odlučio da sačini Izvještaj o razmatranju Informacije o zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnim organima

i organima državne uprave sa Predlogom zaključka i dostavi ga Kolegijumu Predsjednika Skupštine na dalji postupak, kao i Ministarstvu za ljudska i manjinska prava.

Nakon rasprave, na osnovu čl. 62 i 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore Odbor za ljudska prava i slobode je podnio

I Z V J E Š T A J

O RAZMATRANJU INFORMACIJE O ZASTUPLJENOSTI MANJINSKIH NARODA I DRUGIH MANJINSKIH NACIONALNIH ZAJEDNICA U DRŽAVNIM ORGANIMA I ORGANIMA DRŽAVNE UPRAVE,

koju je Odboru za ljudska prava i slobode podnijelo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava,

shodno Zaključku sa sjednice Vlade Crne Gore, održane 29. januara 2015. godine

Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine je, cijeneći upoznavanje sa zastupljenošću manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnim organima i organima državne uprave važnim za praćenje poštovanja manjinskih prava u Crnoj Gori, u funkciji kontrolne uloge Parlamenta, na osnovu Plana aktivnosti Odbora za 2014. godinu, sačinjenog na osnovu:

- Rezolucije Evropskog parlamenta o Crnoj Gori od 6. februara 2014. godine,
- Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore iz oktobra 2013. godine,
- Rezolucije 1890 (2012) Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope,
- Programa rada Vlade Crne Gore za 2014. godinu,
- aktivnosti Skupštine Crne Gore i

- jednog broja nerealizovanih aktivnosti iz Plana aktivnosti Odbora za 2013. godinu, na 47. sjednici održanoj 5. marta 2015. godine, na kojoj je, pored poslanika, članova Odbora, u skladu sa članom 67 stav 1 učestvovao Leon Gjokaj, Generalni direktor Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava,

realizovanjem dvadeset šeste aktivnosti, razmotrio Informaciju o zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnim organima i organima državne uprave, koju je Odboru za ljudska prava i slobode podnijelo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, shodno Zaključku sa sjednice Vlade Crne Gore, održane 29. januara 2015. godine, a u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore.

Informacija o zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnim organima i organima državne uprave, koju je podnijelo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, pored statističkih pokazatelja, sadrži i **Predlog mjera** za obezbijedivanje djelotvornog učešća i zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u političkom i javnom životu Crne Gore, kao i za dosljedno sprovođenje ustavne i zakonske garancije o srazmjernoj zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnim organima i organima državne uprave.

Ocijenjeno je važnim to što Odbor u kontinuitetu posvećuje pažnju ovoj problematici. Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore 24. saziva na 44. sjednici, održanoj 27. jula 2011. godine, u skladu sa Planom aktivnosti za period od decembra 2010. do oktobra 2011. godine, razmotrio je **Informaciju o zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnim organima i organima državne uprave** koju je Ministar za

ljudska i manjinska prava, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore (kontrolna uloga), podnio Odboru za ljudska prava i slobode.

Leon Gjokaj, Generalni direktor Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, naglasio je da bez prisustva predstavnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica na važnim mjestima u sistemu državne vlasti, nema dosljednog sprovođenja zacrtanih i garantovanih prava. Podsjetio je da je pravo na autentičnu i srazmjernu zastupljenost garantovano Ustavom Crne Gore, kao i Zakonom o manjinskim pravima i slobodama, a da u Strategiji manjinske politike ovo pitanje ima centralno mjesto. Gjokaj je upoznao članove Odbora za ljudska prava i slobode sa metodologijom i ključnim nalazima obimnog istraživanja koji su sadržani u Informaciji o zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnim organima i organima državne uprave. Naveo je da su se od ukupnog broja od 6,808 upitnika, u nacionalnom smislu, zaposleni izjasnili kao: Crnogorci 5.590 (82,11%), Srbi 497 (7,30%), Albanci 90 (1,32%), Bošnjaci 333 (4,89%), Muslimani 149 (2,19%), Romi 2 (0,03%), Hrvati 27 (0,40%), ostali 24 (0,35%) i nije se izjasnilo 96 (1,41%).

U raspravi su učestvovali poslanici: dr Halil Duković, dr Ljiljana Đurašković, doc. dr Srđa Popović, prim. dr Izet Bralić i Husnija Šabović, kao i Milan Radović, predstavnik „Građanske alijanse“ - NVO koja se bavi pitanjima ljudskih prava i sloboda i monitoringom rada Odbora.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je podsjetio da je Odbor na 44. sjednici, održanoj 27. jula 2011. godine razmotrio Informaciju o zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave. S tim u vezi, prikazao je uporedne podatke iz 2011. i 2014. godine i konstatovao da je u 2014. godini zabilježen blagi pad po pitanju broja zaposlenih u organima državne uprave koji su se izjasnili kao Crnogorci, Albanci i Muslimani. Blag porast je zabilježen po pitanju zastupljenosti Srba i Roma u državnim organima i organima državne uprave, dok je najznačajniji porast po pitanju broja zaposlenih koji su se izjasnili kao Bošnjaci (porast od nešto manje od jednog procenta).

Nakon sveobuhvatne rasprave članovi Odbora su zaključili :

1. Nakon upoznavanja sa Informacijom, izlaganja Generalnog direktora Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava i rasprave vođene na ovu temu, Odbor je odlučio da sačini Izvještaj o razmatranju Informacije o zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnim organima i organima državne uprave sa predlogom zaključka i dostavi ga Kolegijumu Predsjednika Skupštine na dalji postupak, kao i Ministarstvu za ljudska i manjinska prava.

2. Odbor za ljudska prava i slobode je podržao Predlog mjera sadržanih u Informaciji koje je neophodno da preduzmu nadležni organi kako bi se obezbijedilo djelotvorno učešće i zastupljenost pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u političkom i javnom životu Crne Gore, kao i dosljedno sprovele Ustavne i zakonske garancije o srazmjernoj zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnim organima i organima državne uprave, a kojima je utvrđeno da je potrebno:

- Obezbjediti dosledno sprovođenje člana 25 Zakona o državnim službenicima i namještenicima (“Starješina državnog organa, prilikom donošenja odluke o izboru, mora voditi računa o ostvarivanju prava na srazmjernu zastupljenost pripadnika manjinskih naroda ili drugih manjinskih nacionalnih zajednica“);
- S obzirom na buduće aktivnosti u dijelu reforme javne uprave, obavezati starješine organa da, prilikom izrada planova potrebnog broja zaposlenih, pored stručnosti i referentnosti, moraju voditi računa o Ustavnim i zakonskim garancijama o srazmjernoj zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave;
- Sprovesti dugoročne aktivnosti u cilju školovanja i osposobljavanja određenog broja kadrova iz redova pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, uz finansijsku podršku države.

3. Imajući u vidu važnost sprovođenja Ustavne i zakonske garancije o srazmjernoj zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnim organima i organima državne uprave Odbor za ljudska prava i slobode će i ubuduće nastaviti da prati poštovanje ljudskih i manjinskih prava u Crnoj Gori, a u okviru toga i zastupljenost manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnim organima i organima državne uprave.

TREĆA TAČKA- TEKUĆA PITANJA

1) Dopis predsjednika Odbora za bezbjednost i odbranu, Mevludina Nuhodžića predsjedniku Odbora za ljudska prava i slobode, dr Halilu Dukoviću, br. 00-63-8/15- 2/2, od 20. februara 2015. godine

Članovi Odbora su upoznati sa Odgovorom Predsjednika Odbora za bezbjednost i odbranu povodom predloga Odbora za ljudska prava i slobode za održavanje zajedničke sjednice dva odbora na temu: “Nestale osobe u Crnoj Gori”. U Dopisu je navedeno da će Predsjednik Odbora za bezbjednost i odbranu na prvoj narednoj sjednici upoznati članove Odbora sa predlogom za održavanje zajedničke sjednice dva odbora i da će predložiti članovima Odbora da se od nadležnih državnih organa zatraže informacije o stanju u ovoj oblasti.

2) Upoznavanje sa predstavkama NVO “UPIS”- Udruženje priređivača igara na sreću Crne Gore:

- **Poziv za postupanje u skladu sa Ustavom, Zakonom i Poslovníkom (sa priložima), broj 00-63-8/14-33/4 od 21. novembra 2014. godine;**

- **Zahtjev za poštovanje Ustavom zagaranovanih prava i sloboda (sa priložima), broj 00-63-8/14-33/5, od 4. decembra 2014. godine i**

- **Zahtjev za hitno postupanje (sa priložima), broj 00-63-8/15-6 od 11. februara 2015. godine**

Članovi Odbora su upoznati sa predstavkama koje je NVO “UPIS”- Udruženje priređivača igara na sreću Crne Gore uputila Odboru za ljudska prava i slobode, 21. novembra 2014. godine, 4. decembra 2014. godine i 11. februara 2015. godine.

Odbor je odlučio da, po prethodno ustanovljenoj praksi o postupanju sa predstavkama upućenim Odboru, u skladu sa Zaključkom Odbora o postupanju po predstavkama, od 5. juna 2012. Godine, navedene predstavke uputi Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore na postupanje, u skladu sa Zakonom o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, sa zahtjevom da po okončanju postupka o istom obavijesti Odbor.

Sjednica je završena u 14 sati.

ZAPISNIK SAČINILA
SEKRETAR ODBORA
Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA
dr Halil Duković